Heerlen

voorstel

gemeenteraad

Vergadering:
gemeenteraad Heerlen

Vergaderdatum:

Registratienummer:
BWV-23002427

Agendapunt:

Heerlen, 25 april 2023

Onderwerp
Verordening bekostiging Leerlingenvervoer gemeente Heerlen 2023

Inleiding/aanleiding
De Verordening bekostiging leerlingenvervoer geeft uitvoering aan de wettelijke taak een regeling vast te stellen voor het leerlingenvervoer. In artikel 4, eerste lid, van de Wet op het primair onderwijs (hierna: WPO), artikel 8.29, van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 (hierna: WVO 2020) en artikel 4, eerste lid, van de Wet op de expertisecentra (hierna: WEC) is het vergoeden van de door het college noodzakelijk te achten vervoerskosten ten behoeve van het schoolbezoek opgenomen. Het gaat hierbij zowel om scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en regulier voortgezet onderwijs die zijn aangesloten bij samenwerkingsverbanden primair of voortgezet onderwijs, als om instellingen voor cluster 1 en cluster 2.
Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. In sommige gevallen is de afstand naar de school groot, of kan het kind wegens zijn structurele handicap niet zelfstandig naar school. Ouders kunnen dan een beroep doen op de verordening bekostiging leerlingenvervoer.

Modelverordening VNG
De gemeenteraad heeft de wettelijke plicht een regeling vast te stellen voor de bekostiging van het leerlingenvervoer. In 2020 heeft de VNG een nieuw Model Verordening leerlingenvervoer gepubliceerd die de versie uit 2015 vervangt. De huidige verordening van de gemeente Heerlen stamt uit 2014 en is gebaseerd op nog een oudere modelversie uit 2014.

Sinds 2015 zijn er veel ontwikkelingen in het sociaal domein en specifiek in het passend onderwijs geweest, waardoor er behoefte is aan een herziening van de Model Verordening leerlingenvervoer. Vandaar dat de VNG in 2020 een nieuwe Model Verordening bekostiging leerlingenvervoer heeft opgesteld. De nieuwe modelverordening Bekostiging leerlingenvervoer van de VNG komt tegemoet aan de vele wijzigingen die zich vanwege jurisprudentie, gewijzigde regelgeving en ontwikkelingen vanaf 2015 hebben voorgedaan en bevat criteria aan de hand waarvan ouders aanspraak kunnen maken op een vervoersvoorziening. Belangrijk uitgangspunt daarbij blijft dat de zelfredzaamheid van de leerling en het gezin zoveel mogelijk gestimuleerd dient te worden.

Belangrijkste wijzigingen vanuit de modelverordening:

- *Nieuwe citeertitel en opzet.*
  Door de vereenvoudigde opzet en uitsplitsing van beoordelings- en onderzoeksfase is de verordening duidelijker.
- *Rol van het OOGO en Samenwerkingsverband wordt beschreven*.
  We vinden het belangrijk dat het samenwerkingsverband en de gemeente elkaar meer spreken en afspraken maken over het leerlingenvervoer, omdat leerlingenvervoer een duidelijke samenhang heeft met het aanbod en spreiding van passend (speciaal) onderwijs in de regio en de daaruit resulterende afstanden naar school en de daarmee gepaard gaande vervoersbewegingen.
- *Gesprek naar aanleiding van de aanvraag.*
  Het voeren van een gesprek wordt onderdeel van de aanvraag. Een verdiepend gesprek en eventueel vervoersontwikkelingsplan helpt om samen met de ouders en de leerling naar de toekomst te kijken. Dit betekent dat een vervoersvoorziening op maat wordt verstrekt.

Daarnaast hebben wij als gemeente nog een aantal eigen beleidskeuzes gemaakt, omdat we met de huidige beleid een aantal knelpunten in de praktische uitvoering ondervinden.

Nieuwe beleidskeuzes gemeente Heerlen
Binnen Parkstad zijn bijzondere onderwijsvormen centraal georganiseerd. Dat is niet geregeld in de VNG verordening. Het gaat hierbij om leerlingen die voor een bepaalde tijd zijn aangewezen op een bepaalde onderwijsvorm binnen het reguliere onderwijs waardoor dit voor hen de dichtstbijzijnde toegankelijke school is.
Ook stelt de verordening het reizen met openbaar vervoer als uitgangspunt. Toch willen we het vervoer per fiets aanmoedigen gezien de relatief korte afstandsgrenzen en andere voordelen ten opzichte van reizen met openbaar vervoer. Met een nieuwe bepaling in de verordening van 2023 willen we ouders en hun kind stimuleren om de fiets te verkiezen boven openbaar vervoer.
Als laatste willen we ouders van kinderen die basisonderwijs volgen op een school die verder ligt dan thuis nabij, laten bijdragen aan de kosten voor het vervoer. Wij volgen hierin de bepalingen zoals opgenomen in de modelverordening. Speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs laten we hierin buiten beschouwing, voor gehandicapte leerlingen geldt géén eigen bijdrage.

<u>De volgende beleidskeuzes zijn toegevoegd aan de verordening van 2023:</u>

<u>Taalschool/startklas e.d. (art. 9)</u>
Nieuw bij de afstandsgrens in artikel 9 opgenomen is lid 1.b, waarin bijzondere vormen van onderwijs binnen het primaire onderwijs zoals startklas en taalschool voortaan gelijk gesteld worden aan de voorwaarden die gelden voor het speciale basisonderwijs. Dit was niet geregeld in de huidige verordening.
Deze vormen van onderwijs gelden als tijdelijk traject en worden meestal vanuit de regio centraal/geclusterd georganiseerd. Voor een leerling die is aangewezen op dergelijke bijzondere onderwijsvorm, wordt de basisschool waarin dit onderwijs worden geboden, tijdelijk als dichtstbijzijnde toegankelijke school voor deze leerling gezien.

Ouders komen zolang de leerling daar onderwijs volgt, net als leerlingen naar speciaal basisonderwijs, al in aanmerking voor een bekostiging als de afstand van woning naar school 2 kilometer of meer bedraagt.

Internationale Schakel Klas (ISK) op voortgezet onderwijs (art. 9)
Bij de bepalingen over de afstandsgrens in artikel 9 is lid d extra toegevoegd ten behoeve voor leerlingen die ISK onderwijs volgen.
In dit lid wordt vastgelegd dat de leerling die tijdelijk is aangewezen op taalonderwijs in een internationale schakelklas (ISK) op het voortgezet onderwijs, in aanmerking komt voor een bekostiging van openbaar vervoer als de afstand meer tien kilometer bedraagt. Dit onderwijs wordt net als bij een startklas en taalschool regionaal georganiseerd. Normalerwijze vervalt de aanspraak op een bekostiging leerlingenvervoer vanaf voortgezet onderwijs. Door de centrale ligging van de school waar dit onderwijs wordt geboden, bestaat de kans dat de leerling een grotere afstand moet overbruggen dan naar regulier voortgezet onderwijs in de buurt. Leerlingen die op een afstand van tien kilometer of meer van ISK onderwijs wonen willen we daarom tegemoet komen in de kosten voor openbaar vervoer. De bekostiging is verder uitgewerkt in artikel 17 lid 3.

Fietsbekostiging en fietsstimuleringsregeling (art. 17)
In beginsel wordt uitgegaan van een bekostiging voor openbaar vervoer, maar kan een bekostiging per fiets worden verstrekt als dit passend is.
Gemeente Heerlen heeft in het verleden ervoor gekozen om bij speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs een lagere afstandsgrens dan de landelijke norm van zes kilometer te hanteren, waardoor ouders al vanaf 2 kilometer een bekostiging ontvangen.

In lid 2 is nieuw in de toelichting opgenomen dat we bij een afstand van minder dan 4 kilometer van de woning naar een school voor speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs voortaan uitgaan van een bekostiging per fiets in plaats van openbaar vervoer. Uiteraard moet wel voldaan zijn aan de afstandsgrens van 2 kilometer.
Naast het voordeel voor ouders om hen al vanaf 2 kilometer tegemoet te komen in de kosten van vervoer, is het bij een redelijke korte afstand van school in de praktijk vaak makkelijker/handiger om de schoolroute per fiets af te leggen in plaats van het reizen met openbaar vervoer. Ook zijn ouders en of leerlingen dan niet afhankelijk van de reis- en wachttijden van het openbaar vervoer en loopafstand naar en van de bushalte. Ander bijkomend argument is dat beweging positief bijdraagt aan de vitaliteit, gezondheid en het welbevinden van de leerling.

Lid 5 dat ook nieuw is toegevoegd aan artikel 17 draagt extra bij aan een fietsbekostiging. Ouders krijgen eenmalig een bijdrage bovenop de gebruikelijke kilometervergoeding als wordt gekozen voor vervoer per fiets. Dit met als doel om het fietsen extra te stimuleren. Een bijdrage staat aanschaf van een fiets of fiets gerelateerde voorziening niet in de weg bij gebrek aan voldoende financiële middelen.

Eigen bijdrage in de vorm van een drempelbedrag (art. 23)
Nieuw ten opzichte van de huidige verordening is het vragen van een eigen bijdrage aan ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs bezoekt die op een grotere afstand dan de vastgestelde kilometergrens ligt. Met het verlangen van een eigen bijdrage sluiten wij aan bij de VNG modelverordening en beleid van de overige Parkstad-gemeenten.

We hebben het hier over de kosten die gemaakt zouden worden voor openbaar vervoer tot aan 6 kilometer. Ouders dragen deze kosten voortaan zelf. Het innen van een eigen bijdrage kan een belangrijke afweging zijn voor ouders in hun schoolkeuze. We stimuleren hiermee dat kinderen zoveel mogelijk een school dicht nabij huis bezoeken.

De eigen bijdrage geldt níet voor gehandicapte leerlingen en leerlingen die vanwege hun specifieke onderwijskundige onderwijsbehoefte zijn aangewezen op een school voor basisonderwijs die verder ligt dan 6 km.

Speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs blijven vrijgesteld van een eigen bijdrage.

Eigen bijdrage zijnde een draagkrachtafhankelijke bijdrage (art. 24)
Ook deze eigen bijdrage komt voort uit de VNG modelverordening en is nieuw ten opzichte van de huidige verordening. Afhankelijk van het inkomen wordt een eigen bijdrage geheven volgens een landelijke tabel, als de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor basisonderwijs zich op een afstand van méér dan 20 kilometer van de woning bevindt. Net als in artikel 23 verlangen wij van ouders een kleine bijdrage in de kosten van het vervoer.

Een aantal van de huidige beleidsuitgangspunten blijven van kracht.
In de nieuwe verordening blijft net als de verordening van 2014 gelden, dat:
- ouders zelf verantwoordelijkheid zijn voor het schoolbezoek van hun kind (Leerplichtwet);
- van ouders een redelijke inzet mag worden gevergd met betrekking tot de begeleiding van hun kind naar school, dan wel het regelen van begeleiding door anderen;
- een vervoervoorziening verstrekt wordt naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school, waarbij de op godsdienst of levensbeschouwing berustende keuze van ouders voor een bepaalde school geëerbiedigd wordt;
- een vergoeding wordt verstrekt op basis van openbaar vervoer of fiets;
- een leerling pas voor aangepast vervoer in aanmerking komt als hij door zijn structurele handicap geen gebruik kan maken van openbaar vervoer, zelfs niet met begeleiding;
- de vervoersvoorziening te allen tijde passend dient te zijn.
- een kilometergrens van 2 kilometer waarboven ouders voor hun kind aanspraak kunnen maken op leerlingenvervoer in het speciaal onderwijs en het speciaal basisonderwijs, 6 kilometer voor het basisonderwijs conform landelijke norm, voor gehandicapten geldt géén kilometergrens;
- een leeftijdsgrens van 11 jaar of jonger bij het vergoeden van begeleiding.

Als bijlage is een overzicht toegevoegd waarin alle veranderingen ten opzichte van de oude verordening zijn weergegeven en artikelsgewijs worden toegelicht.

Kader
- Gemeentewet
- WPO, WVO, WEC 2020
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Heerlen 2014

Kernthema:
Jeugd maatwerkvoorzieningen

Bevoegdheid
Raad

Voorstel
1. De "Verordening bekostiging leerlingenvervoer Heerlen 2023" vast te stellen met ingangsdatum 1 augustus 2023;

2. De "Verordening leerlingenvervoer gemeente Heerlen 2014" per gelijke datum in te trekken.

Argumenten
1.1 Bekostigen van leerlingenvervoer is een wettelijke taak.
De verordening geeft uitvoering aan de wettelijke taak die de gemeente heeft op grond van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 en de Wet op de expertisecentra.

1.2 De nieuwe verordening is geactualiseerd volgens de meest recente modelverordening van de VNG.
De huidige verordening van de gemeente Heerlen uit 2014 is herzien op basis van de meest recente Model Verordening leerlingenvervoer van de VNG uit 2020. De vele ontwikkelingen in het sociaal domein en specifiek in het passend onderwijs sinds de laatste modelversie van 2015 zijn hierin meegenomen.

1.3 *De nieuwe verordening is leesvriendelijker.*
De opbouw van de verordening is vereenvoudigd. Eerst wordt het recht op een vergoeding vastgesteld (beoordelingsfase), vervolgens wordt onderzocht welke vergoeding wordt verstrekt (onderzoeksfase). Dit helpt de burgers van de gemeente om de verordening beter te begrijpen. De nieuwe citeertitel maakt duidelijk dat het bij leerlingenvervoer in beginsel om een bekostiging gaat.

1.4 De verordening spreekt de burger nadrukkelijker aan op zijn of haar eigen kracht.
Het zelfstandig laten reizen van de leerling al dan niet met ondersteuning van de ouder(s), is altijd al het uitgangspunt geweest. De laatste jaren echter krijgt dit meer aandacht dan ooit. Om die reden is daar nu ook een bepaling over opgenomen. Een verdiepend gesprek met de aanvrager/ouders(s) helpt om een passende voorziening te verstrekken.

1.5 Er is zoveel mogelijk afstemming gezocht met de overige Parkstad-gemeenten en het Samenwerkingsverband.
De regiogemeenten stellen vergelijkbare verordeningen op voor de bekostiging van het leerlingenvervoer. De inhoud van de verordeningen in de regio is nagenoeg gelijk. Het maken een uniform regionaal kader is goed voor de communicatie met scholen, de ouders, de vervoerders én de regionale operationele samenwerking. De eigen beleidskeuzes die daarnaast door de gemeenten worden gemaakt zijn bewust gekozen vanwege de specifieke lokale situatie en uitvoeringspraktijk.

1.6 Heerlen heeft nog een aantal eigen beleidskeuzes gemaakt.
De Gemeente Heerlen heeft in de nieuwe verordening, naast haar huidige beleidskeuzes, nieuwe -versoepelde- bepalingen opgenomen voor leerlingen die

tijdelijk zijn aangewezen op bijzondere vormen van onderwijs. Verder is gekozen voor een fietsbekostiging bij een korte reisafstand van en naar school, met aanvullend een fietsstimuleringsregeling. Met het heffen van een eigen bijdrage bij basisonderwijs wordt *het* uitgangspunt van onderwijs dicht nabij gestimuleerd.

2.1 *Er kan maar één verordening tegelijkertijd van kracht zijn.*
Daarom dient de oude verordening per gelijke datum met het vaststellen van de nieuwe verordening te worden ingetrokken.

Tegenargumenten en risico's

1.1 De nieuwe eigen beleidskeuzes hebben een financiële impact.
Hoewel het vaststellen van deze verordening geen directe financiële consequenties heeft, kan het aantal aanvragen toenemen door de versoepeling van de eisen om in aanmerking te kunnen komen voor leerlingenvervoer en daarmee wellicht een stijging in de kosten tot gevolg hebben. Daarentegen verwachten wij een ombuiging van de kosten van OV naar fiets wat weer een (beperkte) besparing oplevert.

Kosten en dekking

Niet van toepassing.

Communicatie

- Ouders worden schriftelijk op de hoogte gebracht van de nieuwe verordening zodra de verordening is vastgesteld.
- De informatie op de website van de gemeente Heerlen zal waar nodig aangepast worden, evenals de aanvraagformulieren;
- Samenwerkingsverband en scholen worden geïnformeerd;

Evaluatie

Via de diverse managementrapportages (begroting, jaarrekening, zomernota).

Planning, procedure en uitvoering

- B&W;
- Commissie MD;
- Raad;
- De verordening wordt elektronisch gepubliceerd;
- Aanvragen die voor de inwerkingtreding van de nieuwe verordening worden ingediend, worden nog behandeld op basis van de huidige verordening 2014.

Bijlagen
- Verordening Bekostiging leerlingenvervoer gemeente Heerlen 2023
- Toelichting Verordening
- Schema voorwaarden toekenning leerlingenvervoer
- Veranderingen verordening leerlingenvervoer gemeente Heerlen 2014-2023

Burgemeester en wethouders van Heerlen,

de wnd. secretaris	de burgemeester,
drs. H. Huurdeman	drs. R. Wever

Dit raadsvoorstel is digitaal ondertekend en daarom staan er geen handtekeningen onder.

raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 25 april 2023

registratienummer BWV-23002427;

gezien het advies van de raadscommissie ;

besluit:

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier, de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer drs. R. Wever